

Kulturdepartementet (KUD)
postmottak@kud.dep.no

Oslo, 15. november 2019

Utkast til lov om språk (språklova) Forleggerforeningens hørings svar

Om Den norske Forleggerforening

Den norske Forleggerforening (Forleggerforeningen) er interesseorganisasjonen for norske forlag. Forleggerforeningen har i dag nærmere 100 medlemmer, og våre medlemsforlag representerer til sammen omtrent 85 prosent av omsetningen i bokbransjen i Norge.

Bakgrunn

Forleggerforeningen takker for muligheten til å delta i høringen om en ny, helhetlig språklov, og ser med glede på at myndighetene fortsetter arbeidet med en helhetlig språkpolitikk.

Forlagene er viktige forvaltere av norske og samiske språk. Gjennom utgivelser i alle sjangre og format, for alle aldersgrupper, for allmennmarkedet, profesjonsmarkedet, skolen og utdanningsinstitusjonene, leverer forlagene viktige bidrag til at språkene læres, utvikles og brukes. Forlagene spiller en viktig rolle i arbeidet med å forhindre domenetap.

Forleggerforeningen stiller seg positiv til at vi nå får en lov om språk som slår fast statusen til de språkene som Norge har et særlig ansvar for, og som stadfester det offentlige ansvar for disse språkene. Forleggerforeningen støtter formålet og hovedlinjene i lovforslaget.

I det følgende vil vi redegjøre for våre innspill til mindre justeringer.

Retten til tilgang til språk bør lovfestes

Forleggerforeningen støtter stadfestingen av norsk som samfunnsbærende språk og forvaltningsspråk i Norge (lovforslagets § 4). Vi mener imidlertid, i likhet med Språkrådet, at det bør tas inn en bestemmelse om at norsk (*bokmål og nynorsk*) er hovedspråket i Norge, hvor også retten til tilgang til norsk språk lovfestes. En slik bestemmelse finnes blant annet i den islandske språkloven (§ 2) og i den svenske språkloven (§§ 14 og 15). Bestemmelsene bekrefter den enkelte innbyggers rett til å lære seg, utvikle og bruke hovedspråket i landet sitt, og gir de nasjonale minoritetene rett til tilgang til egne språk.

Forleggerforeningen mener en slik bestemmelse vil bidra til å demme opp for domenetapet som norsk har i møte med engelsk, særlig i academia. For de samiske språkenes del, vil bestemmelsen kunne bidra til å demme opp for domenetapet til norsk. På samme måte kan dette bidra positivt for nynorsk som det minst brukte av de to norske skriftspråkene.



Offentlige organ bør få et tydeligere ansvar for å utvikle norsk fagspråk og terminologi

Norsk som samfunnsbærende språk er avhengig av det finnes et norsk fagspråk. I forskning og høyere utdanning er det satt inn sterke insentiver og virkemidler for å fremme internasjonalisering og bruk av engelsk fagspråk, eksempelvis innretningen på tellekantsystemet. Få eller ingen virkemidler finnes for å fremme norsk fagspråk i denne sektoren, og det er stor fare for domenetap for norsk i høyere utdanning. Et slikt domenetap vil forplante seg i forvaltningen og andre deler av samfunnet dersom det ikke iverksettes tiltak for å motarbeide utviklingen.

I høringsnotatet vises det til universitet- og høgskulelovens paragraf § 1-7 som fastsetter institusjonenes ansvar for vedlikehold og videreutvikling av norsk fagspråk. Forleggerforeningen mener det er viktig at fagspråket og terminologiarbeidet også får et lovvern i språkloven. Et slikt språkvern finnes i land som Sverige, Island og Frankrike.

Forleggerforeningen støtter Språkrådets forslag om en ny paragraf, som kan lyde: «Offentlige organ har eit særleg ansvar for å utvikle og bruke norsk terminologi og å gjere norsk terminologi tilgjengeleg på både bokmål og nynorsk på fagområda sine.»

Vi viser for øvrig til våre punkter om fagspråk i høyere utdanning og forskning i innspillet til språkmeldingen, hvor vi pekte på et særlig behov for målrettede tiltak for å sikre læremidler for høyere utdanning på norsk. Det er også behov for særlige tiltak for å sikre likestillingen mellom de norske skriftspråkene i academia.

Det bør vurderes å innføre sanksjonsmulighet for brudd på loven

I likhet med blant andre Det norske Samlaget, Utdanningsforbundet og Språkrådet mener Forleggerforeningen at departementet bør vurdere om det er behov for å innføre sanksjonsmulighet for brudd på språkloven.

Arbeidet med en helhetlig språkpolitikk må følges opp litteraturpolitisk

Forleggerforeningen mener det er viktig at arbeidet med språkloven og stortingsmeldingen om språk må sees i sammenheng med øvrige kultur- og kunnskapspolitiske rammedokumenter og mål. Det bør gjøres en overordnet vurdering av forutsetningene for at det offentlige og private i fellesskap kan bidra til at de språkpolitiske målene blir oppfylt. For eksempel mener vi det er nødvendig å se på langsiktige tiltak og strategier for å øke lesingen i befolkningen.

Ta gjerne kontakt dersom det er behov for presiseringer eller ytterligere informasjon.

Med vennlig hilsen,

Kristenn Einarsson
Administrerende direktør